

Analiza

12 / 2024

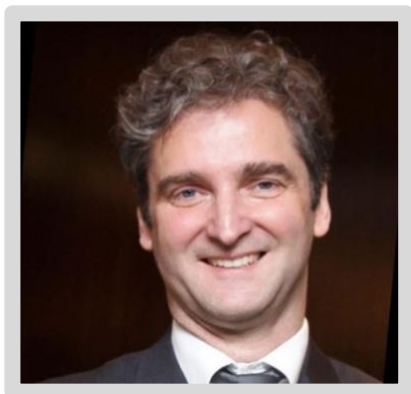
www.csm.org.pl

Chiny w 2025: Strategia i wyzwania

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH

CENTRE
FOR INTERNATIONAL
RELATIONS

Dr Maciej Gaca

Sinolog, językoznawca, dyplomata. W latach 2015-2019 był dyrektorem generalnym Biura Polskiego w Tajpej. Wykładowca Instytutu Nauk o Kulturze Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

W 2025 roku Chiny będą balansować między wzmacnianiem swojej mocarstwowej roli a eskalowaniem napięć. Z punktu widzenia Pekinu, Morze Południowochińskie, Tajwan i Korea Północna jako punkty zapalne mają wspólną cechę: są cenne, a jednocześnie ryzykowne. Logika działań Chin to klasyczny realizm ofensywny, czyli dążenie do dominacji, co zwiększa ich bezpieczeństwo, ale jednocześnie prowokuje rywali do reakcji.

Jak zauważa Royal United Services Institute (RUSI): „Chiny w Indo-Pacyfiku są graczem, który każdy ruch musi kalkulować w kontekście globalnych reakcji – od USA po najbliższych sąsiadów”. Rok 2025 będzie kluczowym sprawdzianem, czy Pekin jest rzeczywiście gotowy nie tylko na konsolidację potęgi wewnętrznej, ale także na odważne kształtowanie ładu międzynarodowego. To moment, w którym wizja Xi Jinpinga – spójna, a zarazem naznaczona napięciami między ambicjami a rzeczywistością – zostanie skonfrontowana z najtrudniejszymi wyzwaniami nowoczesności.

Xi Jinping, mówi o „narodzie, który wstał, wzbogacił się i staje się silny”. Przewodniczący Komunistycznej Partii Chin określa dziś kluczowe kierunki działań kraju jednoosobowo. „Musimy skupić się na długoterminowej wizji, jednocześnie elastycznie reagując na wyzwania, które przynosi nam świat. Naszym celem jest budowa nowoczesnego państwa socjalistycznego, które będzie potęgą zarówno gospodarczą, jak i technologiczną, a także niezachwianym filarem stabilności na arenie międzynarodowej” – mówił podczas 20. Zjazdu KPCh w 2022 roku. Jego strategia to umacnianie władzy i rozwijanie globalnej pozycji kraju, przy jednoczesnej konieczności stawienia czoła wyzwaniom w polityce wewnętrznej i zagranicznej.

Polityka wewnętrzna

Rok 2025 jawi się jako moment prawdy dla chińskiej gospodarki, która stoi przed koniecznością zrównoważenia długotrwałych reform z gaszeniem naglących kryzysów. Chiny muszą także odpowiedzieć na wyzwania związane z nierównościami dochodowymi, zmieniającymi się nawykami konsumenckimi i demograficzną zapaścią, które coraz bardziej ograniczają ich potencjał rozwoju. Mimo to Pekin wciąż dąży do globalnej dominacji technologicznej, inwestując w sztuczną inteligencję i zielone technologie. Wszystko to sprawia, że najbliższe miesiące będą dla Chin testem ich zdolności adaptacyjnych.

a) **Ożywienie sektora nieruchomości**

Sektor nieruchomości, który stanowił nawet 25% chińskiego PKB, jest dziś symbolem głębokich problemów strukturalnych. Zadłużenie gigantów takich jak Evergrande i Country Garden, które w 2024 roku przekroczyło 2 biliony juanów, doprowadziło do

efektu domina, zagrażając stabilności finansowej lokalnych rządów. Problem polega na tym, że chińskie samorzady w dużym stopniu opierały swoje dochody na transakcjach gruntami – według Chińskiego Narodowego Biura Statystyki aż 30% ich wpływów pochodziło z tego źródła.

W obliczu spadku cen mieszkań o średnio 12% i malejącego popytu wśród młodszych pokoleń, wiele lokalnych budżetów znalazło się na krawędzi kryzysu. Pekin stoi przed trudnym wyborem. Z jednej strony, rząd nie może pozwolić na dalsze bankructwa w tym sektorze, które mogłyby zdestabilizować całą gospodarkę. Z drugiej – kolejne programy wsparcia finansowego, choć niezbędne, tylko zwiększają zależność rynku od interwencji państwa.

Wprowadzenie subsydiów dla kupujących pierwsze mieszkania oraz obniżenie kosztów kredytów hipotecznych to kroki, które rząd rozważa, aby ożywić rynek, ale ich skuteczność jest niepewna w warunkach ogólnego braku zaufania społecznego.

b) Pobudzanie konsumpcji

Chiny od lat próbują zmniejszyć swoją zależność od eksportu i inwestycji w infrastrukturę, stawiając na rozwój rynku wewnętrznego. Jednak nierówności dochodowe, pogłębiające się w wyniku pandemii, znacząco ograniczyły potencjał konsumpcyjny społeczeństwa. Według China Household Finance Survey, w 2024 roku jedynie 30% chińskich gospodarstw domowych odnotowało wzrost dochodów rozporządzalnych, podczas gdy koszty życia, w tym edukacji i opieki zdrowotnej, stale rosły.

Rząd planuje reformy, które mają na celu zwiększenie dochodów klasy średniej oraz wprowadzenie ulg podatkowych dla najuboższych. Kolejnym elementem strategii będzie większa dostępność kredytów konsumpcyjnych, choć chińskie społeczeństwo, dotknięte pandemicznymi ograniczeniami i spowolnieniem wzrostu gospodarczego, wykazuje większą ostrożność w wydatkach. Eksperci zauważają, że odbudowa zaufania konsumentów może potrwać dłużej, niż zakładają planiści z Pekinu.

c) Rozwijanie nowych technologii

Chiny traktują rozwój sztucznej inteligencji jako priorytet strategiczny, z planem osiągnięcia globalnego przywództwa w tej dziedzinie do 2030 roku. Według danych raportu Stanford AI Index 2024, chińskie inwestycje w badania nad AI stanowią obecnie 40% globalnych wydatków w tej dziedzinie. Kluczowymi obszarami są technologie rozpoznawania twarzy, przetwarzania języka naturalnego oraz automatyzacja procesów przemysłowych.

Chociaż rozwój sztucznej inteligencji w Chinach budzi uznanie, niesie także poważne wyzwania etyczne i społeczne. Organizacje takie jak Human Rights Watch wskazują, że technologie AI są wykorzystywane do masowej inwigilacji, szczególnie w regionach zamieszkałych przez rdzenne grupy etniczne Ujgurów czy Tybetańczyków. Z kolei McKinsey & Company podkreśla, że szeroka automatyzacja może wzmocnić problem bezrobocia strukturalnego, co dodatkowo obciąży chiński rynek pracy. Pekin stara się jednak równoważyć te aspekty poprzez inwestycje w edukację i szkolenia dostosowane do nowych technologii, aby stworzyć bazę wykwalifikowanej siły roboczej zdolnej do obsługi AI w kluczowych sektorach gospodarki.

W obliczu sankcji nałożonych przez USA, które ograniczyły dostęp do zaawansowanych półprzewodników, Chiny przyspieszyły rozwój krajowego przemysłu technologicznego, w szczególności w zakresie układów scalonych. Potencjalny wzrost konkurencyjności chińskich firm w globalnym łańcuchu dostaw technologicznych jest niewykluczony. Oczekuje się, że do końca 2025 roku Chiny mogą zmniejszyć zależność od importu zaawansowanych układów scalonych nawet o 15%.

Chiny dążą do uniezależnienia się w kluczowych obszarach technologicznych. Sztuczna inteligencja, zielona energia i krajowy rozwój półprzewodników to priorytety na 2025 rok. Według raportu MERICS, Pekin planuje zwiększyć wydatki na energię odnawialną o 18%, co obejmuje instalację 250 GW nowych mocy w fotowoltaice i energetyce wiatrowej. Z kolei w sektorze baterii litowo-jonowych Chiny mają podwoić swoje zdolności produkcyjne, stając się kluczowym dostawcą dla globalnego rynku pojazdów elektrycznych.

Jednak ambicje Pekinu wciąż napotykały przeszkody. Rozwój krajowego sektora półprzewodników, choć dynamiczny, wymaga czasu i ogromnych nakładów finansowych. Według Boston Consulting Group, pełna niezależność technologiczna w tym obszarze może zostać osiągnięta dopiero za dekadę. Mimo to chińska strategia oparta

na długoterminowych inwestycjach i ochronie strategicznych sektorów gospodarki pokazuje, że Pekin nie zamierza ustępować pola globalnym rywalom.

d) Wyzwania demograficzne

Jednym z najpoważniejszych problemów, z jakimi zmierzą się Chiny w 2025 roku, jest starzenie się społeczeństwa i kurczenie się liczby ludności. Według danych chińskiego odpowiednika GUS, w 2024 roku populacja zmniejszyła się o 850 tysięcy. To kontynuacja trendu, który się zaczął w 2022 roku. Prognozy wskazują, że do 2030 roku osoby powyżej 60. roku życia będą stanowiły 28% populacji.

Starzenie się społeczeństwa ma wielowymiarowe konsekwencje – od zmniejszenia siły roboczej po rosnące obciążenie systemu opieki zdrowotnej i emerytalnego. Pekin rozważa podniesienie wieku emerytalnego oraz reformy mające na celu zwiększenie dzietności, jednak dotychczasowe inicjatywy w tym zakresie, takie jak zachęty finansowe dla rodzin, nie przyniosły oczekiwanych rezultatów.

Polityka zagraniczna

Chiny w 2025 roku będą próbowały łączyć rolę mediatora w kluczowych konfliktach globalnych z kontynuowaniem polityki rywalizacji z Zachodem.

a) Konflikt rosyjsko-ukraiński

Według RAND Corporation, „*Pekin będzie unikał działań, które mogłyby osłabić Rosję jako sojusznika w walce z Zachodem*”. Dla Pekinu wojna rosyjsko-ukraińska pozostaje zarówno zagrożeniem, jak i okazją. Chiny będą kontynuować próby mediacji, które pozwalają im prezentować się jako globalny lider odpowiedzialny za stabilność międzynarodową.

Sukces Moskwy w utrzymaniu anektowanych terytoriów mógłby wzmocnić chińską narrację o Tajwanie jako integralnej części Chin, podczas gdy porażka Rosji mogłaby osłabić strategiczne partnerstwo chińsko-rosyjskie. Jednak chińskie próby mediacji mogą mieć ograniczone powodzenie, gdyż interesy Pekinu są postrzegane jako jednostronne i

skoncentrowane na zwiększeniu własnego wpływu, a nie na osiągnięciu stabilności międzynarodowej.

b) Relacje z USA

Zaprzysiężenie Donalda Trumpa na prezydenta USA w styczniu 2025 roku otworzy nowy etap napięć w relacjach chińsko-amerykańskich. Oczekiwane zaostrzenie polityki handlowej i technologicznej przez nową administrację zmusi Pekin do szukania alternatywnych rynków zbytu oraz intensyfikacji współpracy z krajami globalnego Południa, także w Afryce i Ameryce Łacińskiej. Jest to już dostrzegane nawet w przypadku relacji z Indiami, pomimo niewyjaśnionych sporów granicznych i rywalizacji właściwie we wszystkich obszarach.

Kluczowym punktem zapalnym pozostaną półprzewodniki i technologie związane z energią odnawialną. Jak zauważa Royal United Services Institute (RUSI), „*dla Chin kontrola nad łańcuchem dostaw kluczowych technologii stanie się głównym celem w walce o niezależność od Zachodu*”.

c) Indo-Pacyfik i Tajwan

Region Indo-Pacyfiku, a zwłaszcza Morze Południowochińskie i Tajwan, w 2025 roku będzie kluczowym obszarem chińskiej rywalizacji geopolitycznej. Działania Pekinu w tym regionie doskonale wpisują się w ramy teorii realizmu ofensywnego Johna Mearsheimera. „*W anarchicznym świecie każda potęga dąży do maksymalizacji swojej siły, bo tylko dominacja zapewnia względne bezpieczeństwo*” – pisze amerykański politolog. Chiny realizują tę logikę, intensyfikując swoją obecność wojskową i polityczną w regionie.

d) Morze Południowochińskie

Dla Pekinu Morze Południowochińskie jest strategicznie kluczowe – kontrola nad tym obszarem umożliwia nie tylko projekcję siły militarnej, ale także zabezpieczenie szlaków handlowych, przez które przepływa 30% światowego handlu. Budowa sztucznych wysp, takich jak Fierzy Cross Reef, oraz ich militaryzacja to klasyczny przykład realizacji teorii Mearsheimera: tworzenie faktów dokonanych, które zmuszają rywali do reakcji.

USA, Japonia, Australia i Filipiny odpowiedziały wzrostem swojej obecności militarnej w regionie, organizując wspólne patrole i ćwiczenia wojskowe. Według Center for Strategic and International Studies (CSIS), „*Morze Południowochińskie jest geopolitycznym tygłem, w którym każda eskalacja grozi przekształceniem napięć w otwarty konflikt*”. W 2025 roku podobne działania mogą doprowadzić do incydentów, które – choć niezamierzone – mogą przerodzić się w większy kryzys.

e) Tajwan

Tajwan, w myśl teorii realizmu ofensywnego, jest dla Chin nie tylko kwestią historyczną, ale także strategiczną. Kontrola nad wyspą oznaczałaby przejęcie kluczowej pozycji w Indo-Pacyfiku i znaczną przewagę technologiczną, biorąc pod uwagę dominację Tajwanu w produkcji półprzewodników. Pekin realizuje strategię hybrydową, obejmującą cyberataki, kampanie dezinformacyjne i izolację dyplomatyczną Tajpej, jednocześnie intensyfikując manewry wojskowe wokół wyspy.

Według Taiwan Institute of Economic Research, „*Chiny próbują zmęczyć Tajwan politycznie, ekonomicznie i militarnie, jednocześnie testując reakcję międzynarodową na swoje działania*”. Jednak Pekin prawdopodobnie uniknie otwartego konfliktu, wiedząc, że interwencja USA i ich sojuszników byłaby niemal pewna. Jak zauważa Mearsheimer, „*rywalizacja prowadzi do konfliktu tylko wtedy, gdy państwo oceni, że ryzyko jest mniejsze niż potencjalna nagroda*” – a Pekin wciąż tę sprawę kalkuluje.

f) Relacje z Koreą Północną

W 2025 roku relacje Chin z Koreą Północną będą kształtowane przez zacieśnienie współpracy między Pjongjangiem a Moskwą. Dostawy broni z Korei Północnej do Rosji, które zaczęły się w 2024 roku, podważyły tradycyjną dominację Pekinu w relacjach z reżimem Kim Dzong Una. Jak wskazuje RAND Corporation, „*Rosja coraz bardziej zyskuje na znaczeniu jako strategiczny partner Korei Północnej, co osłabia tradycyjne wpływy Chin*”. East Asia Institute zauważa, że wzrost wpływów Rosji w relacjach z Pjongjangiem stawia Chiny w trudnej pozycji, zmuszając do rewizji ich polityki w regionie aby uniknąć marginalizacji w regionie.

Pekin będzie musiał balansować między wspieraniem stabilności w regionie a unikaniem izolacji Korei Północnej, która wzmocniona przez Rosję może działać bardziej niezależnie. Chiny mogą zwiększyć pomoc gospodarczą i dyplomatyczną dla Pjongjangu, aby przeciwdziałać wpływowi Rosji, ale jednocześnie będą musiały ograniczać działania reżimu Kima, które mogłyby eskalować napięcia w regionie i sprowokować reakcję USA.

Podsumowanie

„Świat stoi w obliczu wielkich zmian niewidzianych od stulecia. Chiny będą kontynuować swoją drogę jako stabilizator i motor globalnej gospodarki” – stwierdził Xi Jinping podczas szczytu BRICS w 2023 roku. Ta kombinacja pewności i ideologicznej misji pokazuje oddaje, jak Pekin widzi swoją przyszłość. Wizja Xi Jinpinga jest czymś więcej niż zestawem politycznych deklaracji. To złożony projekt, który próbuje łączyć aspiracje globalne z lokalną kontrolą, technologiczny rozwój z polityczną stabilnością, a chińską tradycję z nowoczesnością. Chiny Xi Jinpinga będą w centrum globalnej uwagi – jako laboratorium przyszłości, której granice wyznacza idea kontrolowanego postępu.

Rok 2025 będzie dla Chin czasem trudnych wyborów i jeszcze trudniejszych reform. Kryzys w sektorze nieruchomości, ograniczona konsumpcja wewnętrzna, wyzwania demograficzne i technologiczne to przeszkody, które Pekin musi pokonać, jeśli chce utrzymać tempo rozwoju. Jednocześnie inwestycje w technologie przyszłości oraz próby uniezależnienia się od globalnych łańcuchów dostaw pokazują, że Chiny nie rezygnują ze swoich ambicji. Jak przetrwają ten okres przejściowy, zależy od ich zdolności do adaptacji i skuteczności podejmowanych działań.

Technologie takie jak sztuczna inteligencja, zielona energia czy automatyzacja stały się polem rywalizacji o globalną dominację, ale również potencjalnym źródłem wewnętrznych problemów. Jedną z doktryn, która najlepiej oddaje aktualne podejście Pekinu, jest idea „samowystarczalności technologicznej” (科技自立自强 - Keji Zili Ziqiang). Wizja Xi Jinpinga budzi podziw, ale i niepokój.

„Musimy przyspieszyć budowę narodowego systemu innowacji i przejąć inicjatywę w strategicznych technologiach” – powiedział Xi Jinping na ostatnim Zjeździe KPCh. Jego słowa nie są jedynie deklaracją – to wyzwanie, rzucone światu, i zarazem apel do

chińskiej elity politycznej i technologicznej. W obliczu sankcji technologicznych ze strony USA, blokad na rynku półprzewodników i ostrzeżeń związanych z kontrolą danych, Xi Jinping przedstawia Chiny jako naród, który nie tylko przetrwa te trudności, ale wyjdzie z nich silniejszy. Samowystarczalność technologiczna jest dla lidera Chin nie tylko pragmatycznym narzędziem polityki, ale też ideą o charakterze niemal filozoficznym: państwo, które kontroluje własną technologię, kontroluje swoją przyszłość.

Drugim kluczowym filarem chińskiej wizji na 2025 rok jest „modernizacja w stylu chińskim” (中国式现代化, Zhongguo Shi Xiandaihua). To koncepcja, która zakłada, że Chiny mogą rozwijać się według własnych zasad, bez kopiowania modeli zachodnich. *„Modernizacja w stylu chińskim to nie naśladowanie innych, ale droga oparta na naszych warunkach, która przyniesie korzyści całemu narodowi”* – Xi Jinping twierdził jeszcze w 2017 roku. Jego słowa zyskały jeszcze większe znaczenie w kontekście spowalniającej gospodarki i pogłębiającego się kryzysu demograficznego.

W praktyce jednak, realizacja tej idei wymaga znalezienia jakiegoś środka między dążeniem rządu do wspierania innowacji przy zachowaniu kontroli politycznej. Trudno jest także modernizować społeczeństwo, w którym rosną nierówności, a młodzi ludzie coraz mniej wierzą w „chińskie marzenie”.

Dr Maciej Gaca

Bibliografia

- Boston Consulting Group. (2024). *China's Semiconductor Strategy: Challenges and Opportunities*. Boston.
- Center for Strategic and International Studies (CSIS). (2024). *South China Sea Military Balance Report*. Washington D.C.
- China Household Finance Survey. (2024). *Income Inequality and Consumption Trends in Post-Pandemic China*. Beijing.
- Mearsheimer, J. J. (2001). *The Tragedy of Great Power Politics*. W.W. Norton & Company.
- MERICS (Mercator Institute for China Studies). (2024). *BRI and China's Expanding Influence in Eurasia*. Berlin.
- MERICS (Mercator Institute for China Studies). (2024). *Green Energy and Technological Innovation in China*. Berlin.
- National Bureau of Statistics of China. (2024). *Real Estate and Economic Stability Report*. Beijing.
- RAND Corporation. (2024). *Demographic Trends in China: Economic Implications for the Next Decade*. Santa Monica.
- RAND Corporation. (2024). *North Korea's Role in the Russia-China Strategic Triangle*. Santa Monica.
- Royal United Services Institute (RUSI). (2024). *Indo-Pacific Dynamics: Strategic Challenges in 2025*. London.
- Taiwan Institute for Economic Research. (2024). *China's Domestic Market and Global Challenges*. Taipei.
- Taiwan Institute of Economic Research. (2024). *Taiwan's Strategic Vulnerabilities and Chinese Hybrid Warfare*. Taipei.

- Tokyo Foundation. (2024). *Japan's Defense Strategy in the Era of Indo-Pacific Rivalry*. Tokyo.
- Carnegie Endowment for International Peace. (2024). *China's Mediation Strategies in the Russia-Ukraine Conflict: A Critical Assessment*. Washington D.C.
- East Asia Institute. (2024). *China-North Korea Relations in the Context of Russian Influence*. Seoul.
- Xi Jinping. (2022). Przemówienie na Centralnej Komisji Bezpieczeństwa. Pekin: Xinhua News Agency.
- Xi Jinping. (2022). Raport na 20. Zjeździe KPCh. Pekin: Xinhua News Agency.
- Xi Jinping. (2017). Raport na 19. Zjeździe KPCh. Pekin: Xinhua News Agency.
- Xi Jinping. (2023). Przemówienie na szczycie BRICS. Johannesburg: People's Daily.
- Human Rights Watch. (2024). *China's AI Policies: Surveillance, Innovation, and Human Rights Concerns*. New York.
- Stanford University. (2024). *AI Index Report 2024*. Stanford: Stanford Institute for Human-Centered Artificial Intelligence.
- McKinsey & Company. (2024). *China's Economic Transition and the Role of Technology*. New York.
- Xinhua News Agency. (2023). „Xi Jinping on Chinese-Style Modernization.” Pekin.
- Human Rights Watch. (2023). *The Price of Progress: AI and Surveillance in Xinjiang*. New York.

CENTRUM STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH

CSM jest niezależnym, pozarządowym ośrodkiem analitycznym zajmującym się polską polityką zagraniczną i najważniejszymi i problemami polityki międzynarodowej.

Fundacja została zarejestrowana w 1996 r. CSM prowadzi działalność badawczą i edukacyjną, wydaje publikacje, organizuje konferencje i spotkania, uczestniczy w międzynarodowych projektach we współpracy z podobnymi instytucjami w wielu krajach. Tworzy forum debaty i wymiany idei w sprawach polityki zagranicznej, relacji między państwami oraz wyzwań globalnego świata.

Działalność CSM jest adresowana przede wszystkim do samorządowców i przedsiębiorców, a także administracji centralnej, polityków, dyplomatów, politologów i mediów.

Od 2009 r. CSM jest uznawany za jeden z najlepszych think tanków Europy Środkowo-Wschodniej w badaniu „The Leading Public Policy Research Organizations In The World” przeprowadzonym przez Uniwersytet Pensylwanii.

Centrum Stosunków Międzynarodowych | ul. Ogrody 24, 03-994 Warszawa | +48 608 593 632

www.twitter.com/CIR_CSM

www.facebook.com/CIR.CSM

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH